

СУТНІСТЬ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЬМІ
У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ АКАДЕМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯTHE ESSENCE OF THE ENGLISH-LANGUAGE WRITING COMPETENCE
IN PROFILE SCHOOL OF ACADEMIC ORIENTATION

Стаття присвячена актуальній проблемі сьогодення іншомовної освіти в Україні – розвитку компетентності в письмі англійською мовою. Висвітлені сфери застосування та важливість умінь іншомовного письма для сучасного українця, а також особисті, академічні та кар'єрні можливості, в успішній реалізації яких вони відіграють велику роль. Підкреслюється зміна поглядів на роль навчання іншомовному письму та суттєве збільшення питомої ваги письмового спілкування у світі розвинутих телекомунікаційних технологій. Проаналізований сучасний стан розробленості досліджуваного питання за кордоном та в Україні. Детальна увага приділена питанням змісту та обов'язкових результатів формування англійської компетентності в письмі на старшому етапі загальноосвітньої середньої школи – профільної школи академічного спрямування. Досліджені запроваджувані освітньою реформою профілі навчання в старшій школі. Розкриті основні переваги нової системи профільної освіти в розрізі підвищення якості засвоєння знань з іноземної мови учнями завдяки можливості вибору мовно-літературного кластеру та, відповідно, визначення пріоритетних предметів, а також завдяки появі в учнів інших профілів можливості поглиблення знань з іноземних мов шляхом проходження предметів за вибором. На матеріалі даних законодавства України щодо реформування загальної середньої освіти, захищених в Україні кандидатських дисертацій, наукових статей, методичних праць досліджуються питання, пов'язані з основними поняттями англійської письмової компетентності. Описані етапи формування іншомовної компетентності в письмі та очікувані результати навчальної діяльності у досліджуваному напрямку за результатами проходження курсу навчання у загальноосвітній середній школі згідно із Державним стандартом профільної середньої освіти 2024 року та Навчальними програмами з іноземних мов 2025 року за видами комунікативної мовленнєвої діяльності релевантними для питання змісту англійської компетентності в письмі: взаємодія, продукування, медіація.

Ключові слова: компетентність у письмі, профільна школа, письмова взаємодія, письмове продукування, медіація.

The article is devoted to the topical issue of foreign language education in Ukraine today, the development of competence in writing in English. It highlights the areas of application and importance of foreign language writing skills for modern Ukrainians, as well as the personal, academic and career opportunities in which they play a major role. It highlights the change in views on the role of foreign language writing instruction and the significant increase in the proportion of written communication in the world of advanced telecommunications technologies. The current state of research on this issue abroad and in Ukraine is analysed. Detailed attention is paid to the issues of content and mandatory results of the formation of English language competence in writing at the senior stage of general secondary school – profile school of academic orientation. The profiles of education in senior school introduced by the reform are studied. The main advantages are revealed of the new system of profile education in terms of improving the quality of foreign language acquisition by students thanks to the possibility of choosing a language and literature cluster and, accordingly, determining priority subjects, as well as thanks to the emergence of opportunities for students of other specialisations to deepen their knowledge of foreign languages by taking elective subjects. Based on Ukrainian legislation on reforming general secondary education, defended candidate dissertations, scientific articles, and methodological works in Ukraine, issues related to the basic concepts of English-language writing competence are examined. The stages of foreign language writing competence development and the expected results of educational activities in the studied area are described based on the results of a course of study in a general secondary school in accordance with the 2024 State Standard for Profile Secondary Education and the 2025 Foreign Language Curricula by types of communicative language activities relevant to the issue of English writing competence: interaction, production, and mediation.

Key words: writing competence, profile school, written interaction, written production, mediation.

УДК 3735: [37.091.3+811.111]
DOI <https://doi.org/10.32782/ip/88.5>
Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

Куліков С.О.,
orcid.org/0009-0008-7940-6914
аспірант кафедри міжкультурної
комунікації та іншомовної освіти
Навчально-наукового інституту
іноземної філології
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Постановка проблеми. Можливості здобуття середньої та вищої освіти за кордоном, проходження навчальних онлайн-курсів іноземними мовами, працевлаштування в офісах та представництвах іноземних компаній та міжнародних організацій в Україні, можливість і потреба особистого, ділового та офіційного спілкування з іноземними громадянами та організаціями збільшують важливість високорозвинених умінь англійської комунікації для сучасного українця в реальному житті. Наш досвід показує, що цей перелік є неповним вже сьогодні та він доповнюватиметься мірою розширення

економічних і політичних зв'язків між Україною та розвиненими демократичними країнами.

Значна частина комунікації, зокрема іноземними мовами, на поточному етапі розвитку телекомунікаційних технологій відбувається в письмовій формі. В цьому контексті вираження думок, поглядів, обстоювання позиції під час особистого листування, обміну повідомленнями, публікація дописів і коментарів до дописів у соціальних мережах, демонстрування засвоєних у рамках навчання знань на іспитах, а також ведення листування, створення і заповнення різноманітних документів,

звітів у ситуаціях ділового, робочого спрямування та офіційної взаємодії з державними інституціями потребують здатності правильно писати.

Для того, щоб вважати англомовну компетентність у письмі сформованою передбачається проходження низки етапів із успішним засвоєнням матеріалу кожного етапу у відведені навчальним процесом строки.

З огляду на це, дослідження сутності компетентності в письмі є невід'ємним першим кроком до створення ефективної методики для розвитку цієї компетентності та засобів контролю її сформованості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання теорії та практичного розвитку компетентності в письмі активно розробляються як в англомовній частині світу, так само й в Україні.

Вивчення наукової літератури показало, що зарубіжні дослідження питань формування англомовної письмової компетентності відбуваються, зокрема, за двома напрямками, а саме викладання англійської мови як другої або іноземної мови (Кен Хайленд, Пол Кеї Матсуда та Метью Дж. Гемміл, Мімі Лі, Крейг Тейн, Шарлін Поліо, Райан Торп, Джессіка Вільямс), а також викладання англійської мови як рідної (початкова школа: Джеймс Клементс, середня школа: Джуді Девіс і Шерон Гілл, вища школа: Кім Флахман, Дороті І. Зіmek і Ліза А. Руміzek, Джой М. Рейд, Сарбані Сен Венгадасалам, Джеремі Хармер).

За період з 2000 року значна кількість українських науковців провели дослідження з питань розвитку англомовної компетентності в письмі в різних закладах освіти: заклади загальної середньої освіти (Литвин С.В.), мовні заклади вищої освіти (Борецька Г.Е., Москалець О.О., Беженар І.В., Глазунов М.С., Сторожук С.Д.) та немовні заклади вищої освіти (Устименко О.М., Шандра Н.А., Заярна І.С., Антоненко І.І.).

Окрім цього вченими та методистами описано загальні питання формування компетентності в письмі, а саме: понятійний апарат цієї сфери (Калінчук А.О.), використання засобів літератури при формуванні англомовної компетентності (Гуманкова О., Кулак В., Гребенюк І.), навчання написання листів (Максимова О.П., Апалат Г.П.), використання проєктно-комп'ютерної технології в навчанні студентів закладів вищої освіти академічного письма (Тарнопольський О.Б., Сторожук С.Д.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений нами аналіз наукових робіт, провідних науково-методичних видань і літератури показав недостатність розробленості цього питання в розрізі профільної школи.

Підготовка до останнього етапу реформи середньої освіти, а саме внесення змін до законодавства, пілотування програм, підручників і навчальних матеріалів для профільної школи у 2025 році, робить очевидним потребу в оновленні,

удосконаленні та систематизації змістового наповнення поняття сутності іншомовної комунікаційної компетентності в письмі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Тому, метою статті є теоретичний аналіз базових компонентів компетентності в письмі і спроба розкриття поняття сутності англомовної компетентності в письмі в профільній школі академічного спрямування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На даному етапі в Україні триває реформування середньої школи на основі Концепції «Нова українська школа», яка є відображенням сучасних технологічних, політичних, економічних змін за кордоном і в Україні. Виникають нові вимоги до результатів освіти, які ставляться батьками учнів, закладами вищої освіти, майбутніми роботодавцями. Згідно зі спостереженнями Надії Бібік: «Серед причин, які зумовили кризу традиційної системи, називають передусім надлишковість знань, їх розірваність, слабкий зв'язок із дійсністю, потребами практики» [1, с. 44].

Усвідомлення існуючих недоліків знайшло своє відображення і в Концептуальних засадах реформування профільної середньої освіти 2024 року (далі – Концептуальні засади 2024): «У зв'язку з динамікою суспільного розвитку попередня модель освіти втратила дієвість, оскільки лише формально була орієнтована на формування м'яких навичок і компетентностей, реально ж залишаючись знаннєво орієнтованою» [5, с. 2].

Саме тому на відміну від попереднього підходу до навчання у середній школі, згідно з яким від учнів вимагалось засвоєння переважно теоретичних знань, реформа спрямована на те, щоб змінити зміст освіти і дати учням здатність застосовувати знання на практиці, тобто сформувати в них життєві компетентності.

Згідно із Законом України «Про освіту» та Концепцією «Нова українська школа» сформована компетентність визначає спроможність дитини «успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [6], а до ключових компетентностей, які має дати дитині реформована середня освіта, законодавство відносить володіння іноземними мовами.

Державним стандартом профільної середньої освіти від 2024 року (далі – Держстандарт 2024) [7], який набуде чинності у 2027 році, передбачається можливість продовження освіти після 9-го класу за одним з двох спрямувань: академічне або професійне.

Обравши академічне спрямування, учнівство завершує загальну середню освіту, поглиблюючи свої компетентності з окремих освітніх галузей з метою продовження навчання у закладах вищої освіти, в той час як орієнтовані на ринок праці освітні програми профільного спрямування

містять інші освітні компоненти і поєднують здобуття повної загальної середньої освіти з набуттям професії певної кваліфікації відповідно до своїх здібностей, інтересів і життєвих намірів.

10 клас є профільно-адаптаційним циклом, тобто періодом, коли учні можуть надолужити освітні втрати і остаточно визначитися з профілем навчання – після закінчення 10-го класу учню дається можливість або продовжити навчатися за вже обраним, або змінити його – та завершити загальну підготовку. В 11–12 класах на поглибленому рівні викладатимуться профільні навчальні предмети, а також буде надаватися можливість відвідувати предмети «вільного вибору», що не пов'язані з обраним профілем. Завдяки цій можливості учні всіх профілів матимуть змогу поглиблено вивчати іноземні мови, здобуваючи знання, необхідні сучасній людині для спілкування.

Завдяки кардинальному збільшенню питомої ваги обміну інформацією з іноземцями в письмовій формі порівняно з усним мовленням, іншомовне письмо перестало бути лише засобом навчання та контролю засвоєння лексичного та граматичного матеріалу, але набуло статусу самостійної мети навчання іншомовної комунікації. Наші спостереження показали, що численні сфери іншомовної писемної комунікації в рамках зростаючої соціалізації, іншомовного спілкування в соціальних мережах і використання їх як платформи для самовираження потребують добре сформованої компетентності в англомовному письмі.

Навчання письму передбачає формування, зокрема, мовних і мовленнєвих компетентностей залежно від виду письма і його призначення. У той час як раніше освіта надавала перевагу засвоєнню теоретичних знань і, як наслідок, вивчення мови носило загальноосвітній, а не прикладний характер і мета вивчення «розглядалася як розвиток логічного мислення з допомогою граматичних вправ поряд з отождошенням граматики з логікою» [3, с. 69], зараз акцент в освітньому просторі змістився на компетентності, тобто – в розрізі вивчення іноземної мови – на здатність вести ефективну комунікацію і, відповідно, на формування готовності до реальних ситуацій мовлення. Тому згідно із сучасним підходом мовленнєві компетентності розглядаються як першочергова мета вивчення іноземної мови, а мовні, зокрема лексичні, граматичні, фонологічні, – як засіб її досягнення.

Цей підхід повною мірою відображений в українському законодавстві у сфері профільної освіти: Держстандартом 2024 до ключових компетентностей віднесено здатність спілкуватися іноземними мовами, що передбачає здобуті за результатами проходження навчання уміння: «здійснювати комунікацію в усній і письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм мови, особливостей основних стилів і жанрів

мовлення, типів мовної взаємодії; відповідно до ситуації ефективно виражати ідеї, почуття, пояснювати та обговорювати факти, явища, події, обґрунтовувати свої погляди і переконання в усній і письмовій формі в різних особистісних і соціальних контекстах (побутових, навчальних, громадських тощо), спираючись на мовний і мовленнєвий досвід, мовні норми у спілкуванні, соціокультурні реалії та особливості міжкультурної комунікації;» [7].

Як відомо, іншомовна компетентність у письмі «...ґрунтується на складній і динамічній взаємодії відповідних умінь, навичок, знань і комунікативних здібностей особистості» [8, с. 4], а саме передбачає володіння каліграфією та орфографією, знання будови речень, правил вживання розділових знаків, використання засобів міжфразового зв'язку для побудови абзаців і зрештою знань про різні жанри та відповідні структури текстів, необхідні для їх складання.

Розглянемо ті з них, які, що необхідні та достатні для формування писемної компетентності в профільній школі академічного спрямування.

Не секрет, що успішне засвоєння й автоматизація навичок техніки письма є підґрунтям та передумовою для ефективної роботи учня для здобуття граматичних навичок письма. Саме автоматизованість дозволяє максимально розвантажити когнітивні процеси від механічних дій із записування і приділити наявні в учня ресурси уваги та робочої пам'яті новому матеріалу: будові речення. Вивчення синтаксичного матеріалу триває до кінця шкільного освітнього процесу. Він охоплює словосполучення, а також просте, складносурядне і, зрештою, складнопідрядне речення різних комунікативних типів: розповідні, питальні, заперечні, спонукальні. Мірою засвоєння синтаксичного матеріалу відбувається перехід до засвоєння засобів міжфразового зв'язку та побудови понадфразових єдностей, абзаців і текстів.

Вимоги до рівня володіння учнями профільної школи кожною з іншомовних мовленнєвих компетентностей встановлюються модельними Навчальними програмами з іноземних мов (далі – Навчальні програми) [4], згідно з якими іноземна мова може вивчатися або на основному, або на поглибленому рівні. Окрім цього, іноземна мова, що вивчається, може бути другою іноземною мовою, яку вивчає здобувач освіти.

Відповідно до модельних Навчальних програм за результатами проходження шкільного курсу учні мають продемонструвати компетентність у письмі в трьох комунікативних видах мовленнєвої діяльності: інтеракційні – письмова взаємодія, продуктивні – писемне продукування та медіація – мовне посередництво. Перших два види вже стали традиційними і були передбачені у діючих зараз навчальних програмах 2011 року, тоді як медіація є освітньою новелою для України.

Письмовій взаємодії притаманні такі види письмового спілкування як листування та обмін записками, повідомленнями. З огляду на те, що більшість інтерактивних ситуацій допускають деякі помилки або певний брак порозуміння, важливою для ефективної взаємодії є здатність застосовувати такі стратегії, як прохання про роз'яснення, переформулювання, а також залагоджування непорозуміння. Під час взаємодії вміння створювати логічно побудовані та структуровані тексти є менш пріоритетним.

Згідно з Навчальними програмами за результатами проходження курсу профільної школи з іноземної мови основного та поглибленого рівня, обидва з яких передбачають відповідність рівню B2 згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, (далі – Загальноєвропейські рекомендації) [10] учні мають продемонструвати такі вміння у сфері письмової взаємодії:

- написати складні записки та особисті та ділові повідомлення;
- реагувати та складні особисті/ділові повідомлення, просити роз'яснення чи уточнення;
- в особистих листах висловити власну думку, передаючи відтінки емоцій та наголошуючи на особистій значущості подій і досвіду;
- коментувати новини та думки, висловлені співрозмовником; правильно оформити особисті та ділові традиційні й електронні листи;
- опрацювати та переслати іншим отриманий паперовий чи електронний лист [4].

Для тих, хто вивчає англійську мову як другу іноземну, очікуваними результатами навчання у профільній школі згідно з Навчальними програмами, який передбачає такі вміння з писемної взаємодії (відповідність рівню B1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями):

- написати особисті листи з детальним описом власного досвіду, почуттів і подій;
- написати прості листи та електронні повідомлення із викладом або запитом про надання чи підтвердження фактичних даних;
- написати прості заявки з невеликою кількістю уточнень, написати записки для передання інформації у різних ситуаціях різним адресатам;
- записати телефонне повідомлення з декількох пунктів [4].

Практика показує, що однією з труднощів оволодіння письмовим продукуванням на відміну від усної, письмової та онлайн взаємодії є відсутність можливості миттєво відреагувати на непорозуміння, скоригувати зміст повідомлення або доповнити його [2, с. 36]. Тому ключовою особливістю письмового продукування є необхідність передбачення можливої реакції читача і, як наслідок, підвищені вимоги до правильності, логічності викладу думки.

Таким чином, цей тип мовленнєвої діяльності вимагає від автора повідомлення умінь і знань,

необхідних для точної передачі власних думок у спосіб, що не допускає двоякого тлумачення і дозволяє отримувачу тексту повною мірою і правильно зрозуміти його. З іншого боку, підготування письмового висловлювання дає можливість ретельніше його скласти, «продумано добирати мовні засоби, будувати висловлення відповідно до спрямування теми, виправляти й удосконалювати текст, що сприяє появі складніших синтаксичних конструкцій, дотриманню логічності, послідовності, зв'язності викладу, дотриманню нормативності мовлення» [9, с. 237]. Як наслідок, компетентність у письмовому продукуванні передбачає наявність в учня арсеналу мовних засобів, зокрема лексичних одиниць, граматичних моделей речень, і здатність здійснити свідомий відбір слів, синтаксичних конструкцій, які, по-перше, характерні саме для письмового продукування на відміну від усної та письмової взаємодії, а по-друге, висловлюють саме ті думки та емоції, які автор мав намір передати читачу, з дотриманням логічної побудови та структурних елементів тексту, що пишеться.

У сфері письмового продукування станом на кінець 12-го класу профільної школи учні мають вміти в письмовій формі висловити свої думки, почуття, ставлення, а саме

(А) за основним або поглибленим рівнем (рівень B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями):

- писати чіткі, детальні описи на різноманітні теми, пов'язані зі сферою власних інтересів;
- відгуки на фільм, книгу або виставу;
- есе та доповіді, в яких навести аргументи за чи проти певного погляду, пояснити переваги та недоліки різних варіантів, при цьому синтезуючи та оцінюючи інформацію з низки джерел [4].

(Б) для тих, хто вивчає англійську мову як другу іноземну (рівень B1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями) цей перелік складається з умінь писати:

- прості зв'язні тексти, прості, детальні повідомлення на знайомі теми, що входять до сфери власних інтересів;
- розповіді про власний досвід, описи почуттів і реакцій у формі простого зв'язного тексту;
- короткі доповіді у стандартному спрощеному вигляді із використанням фотографій та ілюстрацій, повідомляючи поточну фактичну інформацію та аргументуючи свої дії [4].

Медіація визначена в модельних Навчальних програмах як засіб налагодження соціальної взаємодії шляхом передавання змісту усного, письмового повідомлення або онлайн-повідомлення у межах однієї мови або з однієї мови на іншу. Цей спосіб спілкування та компонент результатів навчання присутній лише в модельних Навчальних програмах для шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов і являє собою здатність учня виступати посередником під час

міжмовних і міжкультурних контактів людини з текстом, що написаний мовою, яку вона не розуміє, або між двома людьми, які розмовляють різними мовами. Тобто медіація є комплексним умінням, що інтегрує всі способи спілкування.

На відміну від взаємодії та продукування, під час яких учень висловлює власні думки, погляди, переконання, позицію, описує власний досвід, під час медіації мовець менше зосереджений на власних потребах або ідеях, адже її метою є створення умов для спілкування та співпраці, протидії або розрядки будь-яких делікатних ситуацій і напруги, які можуть виникнути, і тому головними тут є потреби, ідеї або погляди співрозмовника, посередником для якого виступає мовець.

Релевантним для письмової компетентності елементом цього виду способу спілкування є медіація тексту, під яким розуміються як словесні (зокрема стаття, звіт, повідомлення) так само й візуальні (фото, відео, графіка) засоби висловлення думки. Цей різновид медіації полягає в передаванні змісту тексту особі, яка з мовних, культурних, соціальних або технічних причин не має доступу до оригінального тексту.

У розрізі компетентності в письмі результати навчання цього виду комунікативної мовленнєвої діяльності станом на кінець 12-го класу (рівень B2) включають в себе письмові вміння з повідомлення, інтерпретування та короткого викладу інформації іноземною мовою, а саме:

- повідомляти іноземною мовою: інформацію, що міститься в текстах (наприклад, оголошення та інструкції), в статті з академічного або професійного журналу, простих інформаційних текстах іноземною або іншою мовою на знайомі теми; доречні моменти, що містяться в пропозиційно складних, але добре структурованих текстах із кола професійних, академічних та особистих інтересів; які виступи іноземною або іншою мовою на конференції були доречними та вартими детальнішого вивчення;
- інтерпретувати, презентувати іноземною мовою детальну інформацію та описувати загальні тенденції, представлені у діаграмах, графіках і візуально організованих даних іноземною або іншою мовою із кола власних інтересів, детальніше пояснюючи важливі моменти;
- коротко викладати іноземною мовою основний зміст складних текстів на теми, пов'язані з колом власних інтересів і спеціалізацією [4].

Навчаючись зв'язно висловлювати власні думки, передбачати реакцію читача, долати непорозуміння, інтерпретувати інформацію і передавати її власними словами у міжмовному та міжкультурному контекстах учень не лише розвиває важливі розумові процеси та рівень оволодіння логічними операціями, а й досягає практичних цілей. Саме завдяки наближеності до ситуацій, у яких учню насправді доведеться скористатися

набутими знаннями та вміннями в особистих та академічних цілях, вищеописані способи спілкування обрані як основа для організації змісту матеріалу в рамках іншомовної освіти. Раціональність підходу до добору змісту навчання письму створює умови для набуття учнями компетентності і за своїми результатами становить принципову відмінність від притаманних попередній системі суто теоретичних знань.

Таким чином, на нашу думку, сутність англomовної компетентності в письмі, сформованої за результатами проходження учнем курсу навчання в профільній школі академічного спрямування, полягає у здатності коректно передавати на письмі англійською мовою власні й чужі думки, емоції, досвід, погляди, ставлення у реальних життєвих ситуаціях із урахуванням уже наявних у нього, а також майбутніх можливостей і потреб соціалізації, професійної та/або подальшої навчальної діяльності.

Висновки і подальші перспективи в цьому напрямку. В умовах інтеграції України в міжнародний простір однією з ключових компетентностей, яких має здобути сучасний молодий українець, є здатність спілкуватися іноземними мовами. З огляду на збільшення частки комунікацій у письмовій формі особливого значення для успішної реалізації можливостей подальшого навчання, працевлаштування, спілкування з іноземцями з використанням англійської мови в Україні, за кордоном і в Інтернет-просторі набувають високорозвинені вміння англomовного письма. Завдяки врахуванню індивідуальних потреб та інтересів учнів, профілізація загальної середньої освіти в старших класах створює умови для здобуття знань із іноземної мови на якісно вищому рівні шляхом зосередження на відповідному профілі та курсах за вибором. Проведений нами аналіз демонструє, що розв'язання завдання формування компетентності в англomовному письмі в розрізі профільної школи потребує подальших досліджень як на теоретичному, так само і на методичному рівні і, відповідно, ґрунтового аналізу, починаючи від понятійного апарату і до створення ефективної методики для розвитку цієї компетентності та засобів контролю її сформованості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бібік Н. Аналіз суперечностей у запровадженні компетентнісного підходу в шкільній освіті. *Гірська школа українських Карпат*, 2015, № 12-13, С. 44–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuc_2015_12-13_27 (дата звернення 10.10.2025)
2. Калінчук А.О., Категорія «іншомовна комунікативна компетентність у письмі» і суміжні з нею поняття, *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*, 2017, № 8(24), Vol. 4. С. 36–40. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/444068> (дата звернення 13.10.2025)

3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/267/Bihych.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 10.10.2025)

4. Модельні навчальні програми для 10-12 класів Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-prohramy-dlia-10-12-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoly-profilna-shkola-z-2027-roku> (дата звернення 10.10.2025)

5. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 р. № 1451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1451729-24#Text> (дата звернення 10.10.2025)

6. Про освіту : Закон України від 05.09.2017р. №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

[laws/show/2145-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text) (дата звернення 10.10.2025)

7. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.10.2025)

8. Скляренко Н.К., Устименко О.М. Навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів іншомовного письма в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2013. № 3. С. 3–18.

9. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / уклад. А. Загнітко. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2. 349 с.

10. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 278 p. URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4> (дата звернення 10.10.2025)

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.11.2025
Дата публікації: 19.12.2025